

залишаючи можливість отримати канадське громадянство для іноземних випускників канадських університетів.

За таких умов для країн Центральної і Східної Європи, які знаходяться в умовах демографічного спаду, високих показників еміграції (насамперед серед молоді) і старіння професорсько-наукового складу, залучення зарубіжних вчених стає все більш значимим елементом забезпечення конкурентоспроможності національних економік. Це вимагає розуміння підвищення значимості змін національних та інституційних практик, а також нормативної бази задля залучення іноземних наукових кадрів.

Прикладом успішної реалізації такої стратегії на національному та інституціональному рівнях є Естонія, у якій за 10 років з моменту вступу до ЄС (2010–2014 рр.) кількість іноземних вчених і викладачів університетів збільшилася у 8 разів. Інвестування в процеси залучення провідних вчених через процедуру відкритого рекрутинга й інформування про вакансії в журналі Science спостерігається в Польщі, що дозволяє зробити припущення про використання даного досвіду іншими країнами регіону.

Емпірика процесу залучення інтелектуального капіталу розвиненими країнами свідчить як про можливості, так і про межі його використання. Тому потрібно уникнути національно-ізоляційних тенденцій та використовувати позитивний досвід зниження перешкод для вхідної мобільності для талановитих іноземних вчених.

Т.В. Романчик, канд. екон. наук, доц. (НТУ «ХПІ», Харків)

А.В. Романчик, студ. (ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків)

СТАН ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Серед основних тенденцій розвитку світової економіки у ХХІ столітті виділяють зростаючу роль науково-технічного прогресу. Він забезпечує конкурентоспроможність національних економік, саме тому прискорений розвиток науково-технічної й інноваційної сфер діяльності набуває стратегічного значення.

Інноваційний шлях розвитку можуть обирати для себе підприємства, які мають для цього достатній рівень фінансової підтримки, чого, на жаль, бракує сьогодні Україні. І хоча традиційно Україна вважається державою з вагомим науковим потенціалом, але економічні процеси, що відбуваються, негативним чином вплинули на розвиток її інноваційної діяльності.

Провідні країни світу витрачають на науку більше 3% ВВП, більше половини їх підприємств щорічно впроваджують продукцію, виготовлену із застосуванням новітніх технологій і наукових розробок. В середньому кожні два роки їх асортимент оновлюється повністю. Продукція ж українських підприємств оновлюється за п'ять і більше років. Причому, інновація зводиться найчастіше до вдосконалення прототипу, а нова продукція, вперше освоєна в Україні, становить всього 4,1%. До того ж її технічний рівень часто не відповідає сучасним вимогам, а, значить, вона не є конкурентоспроможною на зовнішньому ринку.

Сучасний стан справ в Україні демонструє, що вона не має чіткої інноваційної політики. Наразі на фінансування науки виділяється менше 0,5% ВВП. Хоча, як свідчить світовий досвід, відчутний результат з'являється тоді, коли в науку інвестують не менше 3–4% ВВП.

Сьогодні Україна практично зникла з винахідницької та інноваційної карти світу. Нині її частка в світовому обсязі торгівлі наукомісткою продукцією становить 0,1%. На внутрішньому ринку ситуація трохи краще, але підприємства все-таки вважають за краще купувати вже діючі і випробувані технології, так як фінансувати нові розробки ризиковано.

Аналізуючи статистичні дані по інноваційній активності підприємств різних галузей і регіонів, можна помітити тенденцію проведення більш активної інноваційної діяльності в галузях з великою питомою вагою великих і середніх підприємств. Питома вага витрат на інновації та інформатизацію в загальній сумі витрат складає приблизно 95% на великих і середніх та 5% на малих підприємствах. Така низька інноваційна активність малих підприємств пов'язана з тим, що в даний час підприємницька діяльність в Україні регулюється близько 60 тис. нормативно-правових актів. Крім того, існує велика кількість регулюючих актів на місцевому рівні. Стимулювання ж нововведень на малих підприємствах практично не здійснюється.

Незважаючи на наявні проблеми, деякі українські підприємці усвідомлюють вигоди інноваційної активності. Так, за даними Державної служби статистики України, у 2015 р. інноваційну діяльність здійснювали 978 підприємств України. Серед регіонів вищою за середню в Україні частка інноваційно активних підприємств була в Миколаївській, Харківській, Кіровоградській, Івано-Франківській, Запорізькій, Херсонській, Сумській, Одеській, Львівській і Тернопільській областях. Розподіл організацій за секторами науки показує, що найбільша кількість наукових установ належить до

галузевого сектору (480 установ, що становить 49,1% від загальної кількості) та академічного сектору (303 установ, що становить 31,0% від загальної кількості).

Тенденція щорічного зменшення кількості організацій, які здійснюють науково-технічну діяльність, супроводжується збереженням майже незмінної структури їх розподілу за галузями наук: найбільші майже однакові частки (близько 38%) припадають на природничі і технічні науки, найменша частка – на гуманітарні науки (близько 5%).

Очевидно, що інновації залежать від знань, навичок і творчості тих, хто займається бізнесом. Але важливу роль в створенні правильного середовища для інноваційної діяльності відіграє уряд. У нашій країні поки що не закінчено побудову необхідного клімату для інноваційної діяльності: ще не досягнута макроекономічна стабільність, не налагоджена ІТ-інфраструктура, не розроблена цілісна політика наукової діяльності.

Особливу увагу слід звернути на те, що Україна має значний науково-технічний потенціал. Тому не можна допустити, щоб стан економіки і недостатня або неякісна нормативна база зупинили подальший його розвиток.

А.Ш. Сичинава, д-р екон. наук, проф. (ГТУ, Грузія)

Д.В. Сехниашвили, д-р екон. наук, асоц. проф. (ГТУ, Грузія)

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИЕ УНИВЕРСИТЕТЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ ГРУЗИИ

Условием формирования инновационной экономики Грузии является способность отечественных специалистов синтезировать и генерировать новые знания, а также внедрять их в практику. Мировыми лидерами становятся страны с высоким научно-образовательным потенциалом, способные быстро внедрять в экономику инновационные разработки. В условиях, когда во всех странах мира правительства стремятся уйти от возрастающего бремени прямого финансирования системы высшего образования, учебные заведения вынуждены превращаться, по сути, в предпринимательские структуры, самостоятельно изыскивающие средства для существования и развития.

Исторически первые университеты были нацелены на преподавание. Модель исследовательского университета подра-